2016

M.A.

3RD Semester Examination

SANSKRIT

PAPER – SAN – 303

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

Answer all questions

The figures in the right hand margin indicate marks

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable

Illustrate the answers wherever necessary

1. अधो लिखितयोः कश्चिदेकः प्रश्नः समाधेयः। **10**

क) 'साक्षात्कारिप्रमाकरणं प्रत्यक्षम्' - इति प्रत्यक्षप्रमायाः लक्षणमुत प्रत्यक्षप्रमाणस्य ? साक्षात्कारिप्रमा का ? सा कति विधा ? बौद्धैः कीदृशी प्रत्यक्षप्रमा स्वीकृता कथञ्च ? नैयायिकैः तेषां मतं कथं निरस्तम् ?

ख) तर्कभाषाकारमते हेतुः कतिविधः? तस्य रूपाणि च कति ? कानि च तानि ? सोदाहरणं हेतोः प्रत्येकं विभागः आलोच्यताम्।

2. अधो लिखितयोः कश्चिदेकः प्रश्नः समाधेयः। **10**

क) सांख्यैः सत्कार्यवादप्रतिपादने कति युक्तयः उपस्थापिता: ? काश्च ताः ? ताः युक्तीः यथायथं व्याख्याय सत्कार्यवादः प्रतिस्थाप्यताम्।

(Turn Over)

ख) सांख्यकारिकानुसारं प्रमाणं कतिविधम् ? कानि च तानि ? तेषु सविभागम् अनुमानप्रमाणं निरूप्यताम्।

3. अधो लिखितेषु यथेच्छं प्रश्नत्रयं नागरीलिप्या संस्कृतभाषया च समाधेयम् -

3X2

क) सोदाहरणं लक्षणलक्षणं निरूप्यताम्।

ख) न्यायसूत्रस्यादिमं सूत्रं किम् ?

ग) सोदाहरणमसमवायिकारणं निरूप्यताम् ।

घ) अनुमानलक्षणं किम् ?

ङ) प्रमालक्षणं निरूप्यताम्।

4. अधोलिखितेषु यथेच्छं प्रश्नत्रयं नागरीलिप्या संस्कृतभाषया च समाधेयम्- 3X2

क) सांख्यमते कति तत्त्वानि ? कानि च तानि ?

ख) सांख्यमते कति गुणाः? के च ते ? तत्र तमोगुणस्य लक्षणं किम् ?

ग) कति तन्मात्राणि ? कानि च तानि ?

घ) सांख्यमते प्रत्यक्षप्रमाणस्य लक्षणं किम् ?

ङ) सांख्यमते प्रधानस्यानुपलब्धौ का हेतुः ?

5. देवनागरीलिप्या संस्कृतभाषया च व्यख्यायताम् **8**

क) प्रणाकरणं प्रमाणम्

अथवा

ख) दुःखत्रयाभिघाताज्जिज्ञासा तदपघातके हेतौ।
दृष्टे साऽपार्था चेन्नैकान्तात्यन्ततोऽभावात्॥

समाप्तम्